

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	81	A magyar földet német eke túrja!	
A nyári tanítás	83	M. V. E	97
A tavasz ébredése	85	Dávid Ferenc Fiókegylet Kolozson	98
A kiengesztelés. Fazakas Lajos	86	Irodalom	98
Collyer Róbert lelkész. Kiss S.	87	Egyházi és iskolai mozgalmak	99
Nők világa:		Aranykönyv	103
Unitárius nők szövetsége	89	Pályázat lelkészi állásra	104
Tűzhely mellett:		Borítékon: D. F. E. örökös alapítói	
Imádság. Mina János (vers)	95	Az egylet pénztárába. Hirdetések.	
Székelyföldről. Tarcsafalvi Albert	96		

Mennyegzői, confirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv., **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, írta dr. **Boros György**, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K. Bőrkötés aranyzéllel (barna, sötétkék, fekete) 6 K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.**

A D. F. E. örökös alapítói.

16. K. Nagy Béla Kraszna kiegészítésül 20 kor. — 60 kor.
 17. Matskási Lajosné özv. édes anyja Farkas Józsefné 40 kor.
alapítványa, kiegészítésül 20 — 60 kor.
 18. Boér Gergely Kolozsvár 100 kor.
 19. Raffay Zsigmond lelkész (I. rész) 100 kor.
 20. Imreh József főszolgabíró (I. rész) 50 kor.
 21. Borbély Sándor igazgató bejelentett 100 kor.
 22. Dr. Székely Ferenc miniszter 100 kor.
 23. Boncza Miklós egyh. tanácsos 160 kor.
 24. Dr. Kőváry László 120 kor.
 25. Tischler Mór 100 kor.
 26. Mikó Dezső 2 részletben bejelentett 100 kor. fiz. 50 kor.
 27. Thorockay Vencel, Guraszáda 100 kor.
 28. Kovács József gondnok Hódmezővásárhely 100 kor.
 29. Kovács Józsefné Hmvásárhely 40 kor. kiegészítve 100 kor.
 30. Ajtay Jánosné lelkészné Hmalmás I. részlet 20 kor.
 31. Sipos József m. kir. adótárnok 100 kor.
 32. Merész (Müller) Gyula festőművész 100 kor.
 33. Nagy Balázs egyh. tanácsos Torda 100 kor.
 34. Dr. Balogh György ügyvéd Torda „most csak ennyivel,
majd többel fogom méltányolni azt a nemes valláserkölcsei messiót
melyet az igen kedves lapunk betölt” 20 kor.
 35. Pap László áll. főnök Brassó 100 korona. I. rész-
letét 40 kor.
 36. Székely Miklós Torda 60 kor. összesen 100 kor.
 37. Kisgyörgy Sándor esperes 50 kor.
 38. Botár János posta és táv. főfelügyelő, egyh. tan. Bpest
100 kor.
 39. Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank 40 K.
 40. Id. báró Daniel Gábor tiszt. főgondnok Bpest 100 kor.
 41. Özv. dr. Nagy Károlyné Abrudbánya 100 kor.
- (Ha az *igéretét* mindenképpen beváltja, a jövő számban az 50 meg lesz. Ha a jó *szándékát* mindenki követi a f. évben elérjük a 100-at)

99 és 100-ik akar lenni Székely László m. levéltárnok, örökös alapítóink, de csak akkor küldi be a 200 korona összeget, ha a megelőző 98 szám be lesz telve. Hogy sor kerüljön rá egészen olvasóink áldozatkész buzgóságától függ. Vajjon elveszítjük-e a 200 koronát? Sokan vannak a hivatalosok!

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:
A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 44 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 korona 4 f. fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénziárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Nem kell összetéveszteni a napi hírekkel, a miket mi mondunk. A napi hírek olyanok, mint a levegőben uszó porszemek, a napsugarak megtörnek bennök s csábító színt játszanak egy pár percig, de ha a tüdőbe szívjuk megromtják, gyakran még sorvadását is okozzák. A mit mi írunk és mondunk örök igazságok kisugárzásai s arra való, hogy a hova eljűlnak az igazság élőfájának alvó rügyeit fölébresszék, növezzék, indítsák. A zsenge hajlást durva kézzel könnyű ledörzsölni, de egy kis figyelemmel és utána járással pompás termőág vagy oltógaly lesz belőle.

Morzskákat küldtünk szét a szerkesztő asztaláról és egész kenyeret kérünk. Mi, akik az evangelium szellemében dolgozunk, hisszük, hogy a három kenyérből és hét halból amnyi morzsa kerül ki, hogy attól sok százan megelégtetnek és hálából állják az Unitárius Közlöny magtárát, hogy soha se legyen üres. Mit kérünk és mit remélünk? 100 új alapítót száz-száz koronával. Ön kedves tagtárs egy bizonytalan értékű könyvvigécnek aláírja a száz koronát s mindig bánni fogja, ha az Unitárius Közlönynek adja, ez mindig új olvasmánnyal kedveskedik.

Székelykeresztur felé irányul minden unitárius és minden jó székely figyelme, mert ötven esztendő epedő vágyakozása a megvalósulás körébe belépik. Leteszik az új főgimnázium alapkövét. A terv szép, praktikus, az épület tekintélyes, előkelő lesz. A város végéről, a mezőről bejut

a városba, de egy, tágas park közepén egészséges levegőben fog fürödni még akkor is, amikor majd a város kétemeletes házai végig szegélyezik az egész országot.

Mikor ócsárolod a hazai terméket, feleded, hogy az édes anyád főztje, sültje volt legkedvesebb eledeled. Igaz, hogy némelyik rossz gyermek még az anyját is megveti, lenézi és kicsufolja, de te talán nem kívánsz a legrosszabak közzé tartozni?

A *székely leány* szereti a cifraságot és a cicomát s már csak azért is szívesen megy városra. Nem veszi észre a szerencsétlen, amit az uri házaknál minden asztalon lát: a légyfogót, nem figyeli meg a mi a konyhán a gyertya körül történik a szegény pillangókkal. A konfirmálás munkájára bizony nem elég hat hét, sem a lelkész, a szülők, a jó emberek, a társadalom jobbjai mind vegyenek részt a védő és jellemező konfirmálás munkájában.

Figyeljétek meg az első énekeseket. A kis fekete szemű pintyőke, a zöld keblű csíz, a vörös fejű tengelic velünk voltak a hosszú télen s együtt élvezik a nyíló tavaszt. Ők az ott maradott apró száraz magvacskákat szedegetik, tovább repülnek s megint vissza szállnak, de mindig halljuk kedves élénk összebeszélésüket. Ők az igazi húséges barátaink s ti mégis a fülemlél várjátok, mert ő változatosabb és nagyobb szabásu melódiákat dalol. Még a fecskét is szívesebben látjátok, pedig ő is csak jó időtől való.

Hát mi magyarok ilyenek vagyunk azzal a mi hazai, mert az nem elég lármás, nem is olyan csillogó. Még azt is megérjük, hogy nemesak hazát, szívet is cserélünk!

Ha számba vennők mennyi kár és romlás jár a kártya és a koresma kedvelésével, meggondolnók, hogy ezeknél nincsen nagyobb házi ellenségünk. Minden napra esik bukás, tönkrejutás, öngyilkosság miattuk. Ma még jóval több a nem kártyázók és nem koresmázók száma, tehát megakadályozhatnák azokat az öngyilkolásban! Bárcsak a legközelebb álló rokonok, barátok és a szülők indítának harcot. Azután könnyű lenne a többi munka.

A *szokás* a legnagyobb zsarnok, mert szenvedélylyé nő s akkor már nem lehet megbirkózni vele. Megszoktad, hogy reggel éhgyomorra egy pohár pálinkát iszol. Tudod,

hogy mérgezed magadat, az orvosod már figyelmeztetett a bajra, de te azzal védekezel, hogy megszoktad. Ugyanezzel magyarázod meg a kártya szenvedélyét, a dohányzást is, pedig immár még a párnád sem a tied. Vigyázz, mert most a becsület következik s akinek nincsen becsülete, már nem is ember.

A *szép beszédet* élvezettel hallgatjuk. A szónokilag előadott beszéd olyan hatást tesz, mint egy műdal. A lélek belemerül és megfürdik benne. Ha nem is fog többet tudni, bizonynyal tisztább lesz a gondolkozása és mélyebb az érzése. Ez is nagy eredmény, de ha e mellett egy pár szép mondást, találó kifejezést bele vésünk lelkünkbe, azzal már gazdagabb lesz a nyelvünk és alkalmilag úgy gyönyörködünk benne, mint a szép melodiában.

Ha nem találisz örömet a munkában, rabja vagy saját sorsodnak s ebben az a baj, hogy 30 vagy 40 évre szól, tehát életed legjavát saját börtönödben töltöd.

A *falú végeken* gondozatlanul csatangoló utcagyerekek unalomból, vagy pajkosságból neki állanak a kis ház agyagos falának, piszkálják, kapargálják, lyukat furnak bele. Nem törődnek azzal, hogy valakinek kárt tesznek, nem jut eszökbe, hogy játszótársuk, majd ha a hideg idő eljő, meg fog fájni, mert befúj a szél a különben is szegényesen fűtött kis lakásba. Vannak nagy gyerekek is, akik a maguk játszó és piszkáló, meg áskáló szerszámaikkal hasonlót tesznek. Belcmetszik becses nevök első betűit az ép fa törzsébe, rákarcolják az érdemet hirdető emlékkőre. Ha nincsen, aki rákoppantson az ujjokra, ezek a kis és nagy utcagyerekek még arra is rábátorodnak, hogy sárral dobálják meg a szentegyházat.

A nyári tanítás.

A serdülő ifjúság érdekében az unitárius egyház már csaknem háromszáz éve fáradozik. A fejedelemség korában, midőn a szombatosság címén s más ürügyek alatt egyre ostromolták az unitáriusokat, az egyház a serdülő ifjúságra fordította figyelmét. Azt követelte a papoktól és rektoroktól, hogy a nyári három hónap alatt vasárnapon-

ként részesítsék őket vallásos oktatásban. Akkor az egész vonalon a kátékizálás járta, tehát a papnak a kátét, a meszternek az énekeket kellett tanítani.

Az intézkedés nagyon üdvös volt, mert a 12–20 év közötti korban az ifjaknak leginkább van szükségük belső táplálásra s külső támogatásra. Az ilyen ifjak alapítják a családot, tehát a kepelizető alanyokat. Ujítják és frissítik az egyházközségi életet. A melyik pap tíz éven át hűségesen vezeti, oktalja és erősíti az ifjú nemzedékeket a vasárnapi iskolában, annak nem kell aggódnia egyházközsége sorsa miatt, mert a saját képére teremtetett gárdával azt viheti ki, amit éppen jónak lát.

A nyári tanításról az újabbkori egyházi irodalmunkban sok szó esett. Ma már sokkal értékesebb és natékonnyabb ez az intézmény mint ezelőtt 20–25 évvel lehetett. Ma már látjuk, hogy a felekezeti iskolai befolyást egyházközségeink $\frac{2}{3}$ részében s ifjuságunk $\frac{5}{6}$ részében itt érvényesíthetjük teljes intenzivitással.

Ha a lelkész az elemi iskolát végzett ifjuságot átveszi és 8–10 éven át céltudatosan vezeti, minket az államosítás nem nagyon fog zavarni egyháztársadalmi misziónkban.

Ezúttal abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy nyáron az egész vonalon az összes ifjuságot bevezethetjük vallásunk kezdő korának szellemébe. Mődünkban áll, hogy az unitárius jellemképzést élő és éltető példával nagyobb nehézség nélkül teljesíthessük. Pap Domokos, tanár, székely testvérünk, a nagy Dávid Ferencet lehozta a kis emberek közé s megtudja éreztetni velők azt, amit ők csak sejtenek, hogy az ifju lélek örökös harcot viv a hittel a hitért. Ő hisz és remél. Egyik percben lehetetlenségnek gondol mindent, a másokban aggódo kétség győtri s hitetlenül! kovályog az ismeretlen mindenségben. Könnyen kicsap medréből, mint a hegyipatak, amelynek útjában amugy is mélyen fekvő nehéz sziklakövek és bedőlt fatörzsek állanak.

Dávid Ferenc az ilyen összeütközéseket végig tapasztalta, de lelkét és lelke bátorságát soha egy percre is el nem veszítette. Megállott az új gát mellett, összegyűjtötte erejét és amikor elég erőt érzett a tovább haladásra, tovább ment. Tudta, hogy ő is szenvedni fog, mint mestere Jézus, de tudta, hogy ez a szenvedés boldogság még ha halállal végződik is.

Tessék végig vezetni az ifjut lélekben e nagy lélek

harcán. Tessék megismertetni őt az akkori idők előnyeivel és hátrányaival. Tessék rámutatni a világ színpadján legmagasabban álló kis Erdélyre. Tessék megismertetni a mai ifjút az akkori vezető emberekkel s az élet viszonyaival és ő büszke lesz rá, hogy unitáriusnak született s s igyekezni fog, hogy ő is tegyen nagyot, szépet és maradandót a Dávid Ferenc egyszerű hitéért.

A Dávid Ferenc egyesület a Dávid Ferenc életrajzát a nyári tanítás céljaira 40 fillérért adja az illető lelkész uraknak.

Már most az egyházközségeken, azoknak előljáróin, az ifjuság barátain van a sor, hogy mindenik vasárnapi iskolás gyermek megkapja a Dávid Ferenc életrajzát.

Mi — nyilván — azt szeretnők, hogy ingyen küldjük el mindenik parochiára. De ehhez az volna szükséges, hogy ilyen célra az egyesületnek álljon rendelkezésére legalább 200.000 kor tőke. Ennek a tőkének 800 korona kamatjából 2000 példány kitelnék. Hej, de ettől szörnyű messze állunk.

Hogyan segítsünk tehát? Egyesült erővel. Mindenik községünknek akadjon egy-két Maecenássza. Az onnan kiszármazott urak és urnők menjenek segítségre. A lelkészek értesítsék községük szülöttjét a nyári iskola tanulói számáról egy levélben. Mi hisszük, hogy célt érnek.

De azt meg erősen hangsúlyozzuk, hogy a jövő nyáron mindenik vasárnapi iskolában foglalkozzanak a D. F. életével s csakis azzal.

Reméljük, sőt ígérjük, hogy a jövő évben ilyenkor hasonló értékes ajánlatot fogunk tenni.

A tavasz ébredése.

A halál és az élet kézen fogva járnak. Azt csak egyszerű látjuk meg s akkor is megsiratjuk, azt mindig látjuk, de ritkán becsüljük meg. Ez nyílt barátunk, az titkos ellenségünk, s mégis elváhatlanok egymástól, olyannyira, hogy a halál nélkül az életet észre sem vennők. Az indusok oly nagyra becsülik az örök nyugalmat ígérő halált, hogy mindig véle foglalkoznak, s készülnek karjai közé.

Mi, keresztények egy kissé okosabbak vagyunk, mert a halált az örök élet kapujának tekintjük. Régen azt

mondották, feltámadunk, azt értették, hogy a meghalt test feltámad, megújul, új ruhát ölt magára, addig volt rothadandó, ezután lesz rothadatlan.

Kevés ember érti meg a lelki élet titkait. Még kevesebb gondolkozik ilyen mélységes dolgokról. Pedig hát csak akkor tudnók igazán meglátni milyen nagy különbség van az isteni és emberi, a mulandó és halandó között.

A természet működéséből sokat tanulhatunk. A kertész tudja, hogy tavasszal a nedvesség a földből fölfelé igyekszik. A föld színe tele van nedűvel, mintha várná a magot, hogy csiráját fölébressze, fölnövelje, hogy vele együtt fölemelkedjék a légbe.

A legmagasabb jegenyefa, a legvastagabb tölgy kiterjesztett szívógyökereivel fölszívja a nedvet s fölszállítja a tetőn álló legfelsőbb rügybe is, megduzzasztja, hogy levele kibomolván még tovább juthasson. A tudós nem tudja megmagyarázni, miért és hogy történik ez a ropant érdekes fölemelkedés s még kevésbé azt, hogy miért száll le ősszel, miért hagyja el régi helyét. Pedig úgy van. Talán meghal ez az élet is, hogy azután fölébredjen, föltámadjon tavasszal. b. gy.

A kiengesztelés.

A kiengesztelés tana a dualizmuson nyugszik, melyet az ember úgy tekint, mint elkülönítőt az Istentől. Fő eszméje: Az Isten ott fenn van, az ember itt lenn. Hogyan lehet e kettő közti mélységet kitölteni? Ki fog minket felvinni s ki fogja hozzánk az Istent lehozni? Mi mint unitáriusok, nem tagadjuk a mélység létezését, de tagadjuk azért bárminő közbenjárónak a szükségét bármiféle áthidalás végett. Az emberi és isteni különválás helyett hisszük az oly közeli összeköttetést, amely teljesen szétválaszthatatlan. Az nem azt mondja, hogy az Isten ott fenn s az ember itt alant, hanem hogy az Isten és az ember itt együtt vannak.

Az Isten szíve itt eseng, s az ember szíve itt búsul. Az Isten itt örökké megy előre, hogy találkozzék a hibátévő lélekkel, mindaddig, míg a kettő eggyé lesz a lelkiismeretben és életben, amint azok örökké egyek a természetben és valóságban. Más szavakkal: e természetes «egység» kizár minden szükségességet a mesterséges kibékülésre. Ez az unitarizmus erőssége. Az Úr, a mi

Istenünk egy és az ő neve egy. Az ő legvégső és legmagasabb szava az ő legnagyobb bizonyossága az, amelyet egykor, minden lélek mond az ő isteni öntudatossága mélységéből: «Én és az én Atyám egy vagyunk!» Így lesz e beszéd szent s így lesz az a Krisztus valódi lelke.

Kérünk téged oh Isten! engedd, hogy mondhassuk minden körülményeinkben: «Legyen meg a te akaratod! Hadd alázzuk meg magunkat a te akaratod előtt, álljunk szembe a fájdalokkal, de érte le ne veressünk, hanem éljünk mindig a te arcod világosságában s fogadjuk el annak fényességét!

Angol eredeti után.

Nyarádszentmárton, 1913 február 4.

Fazakas Lajos, lelkész.

Collyer Róbert lelkész.

A New-York részére 1907-ben kiadott vezérkönyv 125. oldalán a következőket találjuk: «New-York városban három unitárius templom van. Ezek közül kettő széles körben nagy tiszteletben áll lelkészeik ékesszólása révén. All Souls temploma a legrégebb és dr. Bellows az unitáriusok legvirágzóbb egyházává tette e városban, sőt az egész Egyesült Államokban. A South Avenuen van a 20. utcában. Piros és fehérrel színezett bizánci stílusa révén is feltűnő. A Church of the Messiah a Park Avenuen van a 34. utcában, nevezetessé lelkésze, Robert Collyer teszi. Építészeti szempontból csinos.»

1908. év nyarán néhány napot New-Yorkban töltve e sorok olvasása vezetett a Church of The Messiah-ba. A Robert Collyer neve ismeretes vallásos füzetei révén. Smiles híres műveibe (Character, Duty, Thrift) szintén igen szép és értékes idézeteket vett be tőle.

Ott ült Róbert Collyer a tágas, kivilágított templom emelvényén. Erős terméte. éles arcmeetszete, hosszú ősz haja, simára borotvált arca, amennyi erőt, éppen annyi jószágot tükrözött vissza. Megkapó, impressív megjelenése volt az ősz Collyernek. Ez alkalommal csak az imát mondotta ő. A hangjában és szavaiban érezte a hallgató az erőt és bizalmat.

Robert Collyer abból az iskolából került ki, amely annyi nagy embert adott Amerikának. Az egyszerű, klasz-

szikus műveltség nélküli munkás osztályból. Fél századdal ezelőtt lett kovácsmester. Műveltségével s magán úton el-sajátított ismereteivel csakhamar kitűnt az emberek kö-zött. Mint ilyen szülőföldjén Angliában működött.

Nemsokára letette a pörölyt, odahagyta műhelyét s Amerikába Chigágóba ment. Ott egy methodista missio-nál kezdett predikálni. Eretnekség vádjá miatt itt a pre-dikálási szabadságot megvonták tőle. Akkor egy unitárius missióhoz csatlakozott. Gyorsan ismertté tette magát. Azokkal a vonzó emberi tulajdonokkal bírt, amelyek a zsenit jellemzik. Így lett a «Unity Church» papja Chigá-góban. Ettől kezdve ezt Robert Collyer templomának nevez-ték. Nemsokára az Egyesült Államok nyugati részének leghíresebb predikátora lett. Ugy a tanult, mint az egy-szerű nép örömmel halgatta. Jorkshirei angol dialektusát megtartotta s ez beszédét még érdekesebbé tette.

Ezután is sokszor eldicsekedett azzal, hogy milyen kitűnő lópatkot tud készíteni. Hogy bebizonyítsa, hogy ez nem hiu dicsekvés készített is egy lópatkót, amelyet mint mementót a Cornell egyetem őrizi. Az ülővasat, ame-lyen Jorkshireben dolgozott W. H. Baldwin vásárolta meg s az «Unity Church»-nek ajándékozta.

Az angol irodalomban volt nagyon járatos. Mint író csakhamar elismerést nyert s utolsó látogatása alkalmá-val szülőföldjének egyik egyeteme doktori címet adott neki. Mikor Chigágóban volt, ott első polgárnak tekintet-ték. Különösen egy nagy lúz idején tüntette ki magát.

A szószéket olyasminek tartotta, ahonnan az emberek erőt, vigaszt, nevelést várnak.

New-Yorkba ezelőtt 33 évvel jött. Azóta csendes lel-készi munkát végezett. Itt bárhol megjelent vidámsága és egyéniségéből kisugárzó optimizmusa mindig vonzotta a közönséget.

1912. november 30-án csendesen kimúlt. Sok barát, nagy közönség jelent meg temetésén. Mindenki egyhan-guan elismeri, hogy Robert Collyer nagy ember volt. Ku-tatják, hogy mi tette őt nagygyá? Nem volt világhírű szak-tudós. Nem volt szónoknak sem éppen utolérhetetlen. Bi-zonyára nagy szíve és nagy lelke volt az, amely őt a na-gyok sorába emelte.

Kiss Sándor.

NŐK VILÁGA.

Unitárius Nők Szövetsége.

Az Unitárius Nők Szövetsége április 11-én népes gyűlést tartott az unitárus kollégium dísztermében, Ferencz Józsefné elnöklete alatt. Az elnöki asztalnál helyet foglaltak: Lewis John-né asszony és Williams kisasszony Angliából, Fangh Erzsébet titkár. Jelen volt mintegy ötven tag és vendégnő s számos férfi.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és föl kérte titkárt, hogy megnyitó beszédjét olvassa föl. Az elnöki megnyitó beszéd a következő:

Tisztelt Nőszövetségi Gyűlés! Kedves testvérek! Kiváló szerencsénknél tarthatjuk, hogy mai gyűlésünkön körünkben tisztelhetjük Lewis Jánosné úrasszonyt Portypriddből, Angliából és utitársát, Williams kisasszonyt. Legyenek mindketten a testvéri szeretet melegével köszöntve!

Lewis Jánosné úrasszony, kinek férje a Délkeleti Wales Unitárius Társaságnak nagyérdemű elnöke, maga pedig az Unitárius Angol Nők Szövetsége portypriddi fiókjának köztisztviselőben álló s nagyrabecsült titkára, leánya, Lewis Enid kisasszony meglátogatására jött Kolozsvárra, ki már második éve, hogy itt van városunkban, jelenleg dr. Fülöp Gyula úr házában és családjában, mint leányának az angol nyelvben oktatója és egy igen meleg hangú üdvözlő-iratot is hozott magával a portypriddi nők szövetségétől, amely mindjárt fel fog olvastatni. De örvendeni fogunk, s erre tisztelettel fel is kérjük, hogy legyen szives előszóval is megismertetni velünk és tájékoztatni minket Szövetségük munkálkodásáról, a mi minden biztonnyal tanulságos fog lenni reánk nézve. Mert hiába tagadnók, de angol testvéreink messze túlszárnyalnak minket vallásunkról való tevékenységükben, valamint általában huminitárius emberbaráti célok előmozdítása iránti nemes törekvésükben és áldozatkészségükben. Vajha két kiváló nőtestvérünknek e gyűlésünkön jelenléte bennünk is fokozná a buzgóságot és tevékenységet vallásunk és egyházunk iránt s nőszövetségeinkkel mi is párhúzámba igyekeznénk állítani a magunkét. És én remélem, hogy mai gyűlésünk erre jelentékenyen be is fog folyni.

E reményben nőszövetségünknek jelenlevő tagjait, valamint mindazokat, akik jelen gyűlésünk iránti érdeklődésüknek megjelenésükkel tanújelét kívánták adni, a testvéri szeretet melegével üdvözölve, a gyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

Ezután fölolvastatott a délwalesi unitárius női szövetség üdvözlője, s a pontypriddi unitárius egyházközség üdvözlője, melyeket szintén egész terjedelemben közlünk.

Az angol unitárius keresztény nők szövetsége Aberdől, Dél-Walesből, a kolozsvári testvér-szövetségnek.

Kedves Szövetségtársak!

Mi, a Szövetségnek egy kis fiókja, örülünk annak az alkalomnak, hogy üdvözlőt küldhetünk Önöknek, elnökünk, Williams kisasszonytól. Örülünk, hogy kezét foghatunk Önökkel a nagy távolságon keresztül s legjobb kívánságainkat küldhetjük áldásos munkájukra.

Ismételten Isten áldását kérjük működésükre.

Maradunk hűséges szövetségtársaik.

(A Szövetség nevében)

Jones Oliv és Howells Winifred.

A Magyar Unitárius Nők Szövetségének!

Tisztelt Elnökség!

Kedves Asszonyom!

Az Angol Nők Szövetségének pontypriddi-i fiókja felhasználja Lewis Jánosnének magyarországi látogatását, hogy tevékeny és tisztelt titkárunktól Önöknek a legszivesebb üdvözlőt küldjük. Örülünk, hogy üdvözlőt küldhetünk Önöknek személyesen s Önök útján az összes magyar unitárius nőknek közvetve adhatja át.

Minket lelkesít és bátorít az a tudat, hogy önök is velünk együtt tagjai azon nemzetközi mozgalomnak, mely oly sok jót tesz az unitarizmus érdekében s mely mindnyájunk szívéhez oly közel áll.

Ambár geográfiai távolságok s nyelvbeli különbségek vannak köztünk, mégis érezzük, hogy közös célokért küzdünk és közösek rokanszenveink. Ha hitünk nemis tradíciójára gondolunk s arra az előkelő helyre, melyet az ma is elfoglal az önök országában csak természetes, hogy őszinte hálát s mély tiszteletet érzünk önök iránt.

Dávid Ferencnek, az unitárius apostolnak és mártírnak neve épp oly ismeretes előttünk, mint önök előtt.

Örülünk azon ténynek is, hogy Ferenc József püspök urban, ki az egyház jelenlegi feje, az egész föld kerekességén élő unitáriusok vezetőjüket tisztelhetik.

Különösen érdeklődtünk az önök munkássága iránt, amióta Lewis Enid k. a. itteni egyházunk tagja és hűséges szeretett tanítója vasárnapi iskolánknak, azért búsu-zott el tőlünk ezelőtt majdnem két évvel, hogy ideiglenes otthont találjon az önök hazájában. Gyakori tudósításai-ból jól esett olvasnunk, hogy milyen szíves bánásmód-ban részesült hitrokonai körében.

Érdeklődéssel nézünk közeli hazatérése elé, midőn majd részletesebb információkat nyerhetünk tőle a magyar unitáriusokról.

Ez évben kis egyházunk büszke arra, hogy Lewis Já-nos úr, titkárunk igen tisztelt férje és Lewis Enid k. a. édes atya, elnöke a Délkeleti Wales Unitárius Társa-ságnak.

Az itteni Női Szövetség munkáját most nem szándé-kunk részletezni, mert reméljük, hogy Lewis Jánosné urnő a szükséges részletes információkat megadja s viszont az önök munkásságáról beszámol majd nekünk is, mely utóbbtól lelkesedést és bátorítást nyerhetünk.

Örülünk, hogy titkárunkat az aberdar-i egyház egy másik előkelő és hűséges unitárius munkás tagja is elki-séri. Williams k. a. nem csak saját városában működik áldásosan, de segít mindenütt a környéken is s két évvel ezelőtt oly szíves volt, hogy kézimunka vásárunkat, me-lyet a Női Szövetség rendezett, itt Pontypriddben ő nyi-totta meg.

A kisasszony tisztelt atya Williams Z. úr elnöke volt társaságunknak s ma is a legjobb unitáriusok közé tar-tozik.

Tiszteletünk s jókívánságaink ismételt kifejezése mel-left maradunk az Unitárius Női Szövetség pontypriddi fiókjának nevében.

Davies E. elnök. *Lewis*, pénztáros. *Lark Davies*, papné.

A Magyar Unitárius Nők Szövetsége a Dél-Walesi Unitárius Nők Szövetségének és a pontypriddi unitárius egyház tagjainak a következő választ küldötte:

Kedves Elnök Úr!

Nagyon nehéz, sőt majdnem lehetetlen megfelelően viszonzoznunk az önök szívélyes üdvözetét, amelyet ked-

ves levelőkben és Lewis John-né asszonyság hatásos szávaiban fejezték ki. Főlemelő érzéssel tölt el az a tudat, hogy Önök is a vallásszabadság szent ügyéért munkálkodnak, amely tőlünk nemcsak munkásokat, hanem mártírokat is követelt. Jól ismerjük azt a szomorú tényt, hogy régen az unitárizmust még a legjobb keresztények is hittetlenséggel és mohamedánizmussal határos vallásnak tekintették. Tudjuk, hogy nemcsak Lengyel- és Olaszországban, hanem Angliában is a legkegyetlenebb elbánásban részesítették az antitrinitáriusokat társadalmi és politikai téreken is. Mi tudjuk méltányolni az angol parlamentnek az unitáriusok üldöztetését megszüntető törvényét, melynek 100 éves fordulóját önök készülnek megünnepelni. Részt veszünk örömeikben.

A mi egyházunk története a múlt évszázadokban felítve volt a legelkeserítőbb eseményekkel, azzal a különbséggel, hogy önöknél csak egyesek, nálunk az egész egyház szenvedett.

Szenvedéseink és küzdelmeink azonosak voltak anélkül, hogy ismertük volna egymást. Hála Istennek, örvendezésünk is azonos, csak hogy, habár távoli országokban is élünk, most már szívben és lélekben egyek vagyunk, annyira, hogy az önök öröme a mienk is.

Jól esik szívünknek, hogy a nagy Dávid Ferenc születésének 400 éves ünnepe megszülte az Angol, Amerikai és Magyar Unitárius Nők Szövetségét.

Örvendünk, hogy a szövetségnek és annak az ismerettségnek, melyet leányaink az önökével a londoni Channing Hause Schoolban, kötnek két leányuknak, Johns Winnie és Lewis Enid kisasszonyoknak Kolozsvárra jövele volt az eredménye. Személyes bájuk és szép jellemük mindkettőt kedvessé tette mindenki előtt, aki e két év alatt megismerte őket. Részt vettek a mi unitárius munkálkodásunkban kézzel és szívvel. Egészen megszoktuk, hogy templomunkban mindig ott lássuk helyükön. Reméljük nem volt okuk megbánni, hogy ide jöttek.

Nekik tulajdonítjuk azt a szerencsét, hogy Lewis John-né asszony és Williams kisasszony meglátogattak minket Kolozsvárra. Ittlétük rövid ideje alatt megtanultuk szeretni- és becsülni őket, mint az öntudatos és erős munkásság példányképeit. Vajha sokan lennének közöttünk hozzájuk hasonlók, mert akkor gyülekezeteink és egyleteink még virágzóbbak lennének.

Nagyon köszönjük, hogy hozzánk fáradtak, mert úgy

érezzük, hogy jövőben még löbbit fogunk tenni vallásunkért, hogy hozzájuk méltókká lehessünk.

Az üdvozzetel a Nők Szövetsége jelenvolt tagjai aláírták és a helyszínen átadták Lewisné asszonynak.

Ekkor szóíásra emelkedett Ferencz József püspök úr, hogy kifejezze örömét az angol és magyar unitárius nők barátságos ötelkezése fölött és tolmácsolja a Magyar Unitárius egyház közeli és távoli tagjai legszívélyesebb üdvozzetét. Megkéri a kedves vendégeket, hogy vigyék el üdvozzetét különösen a Sharpe kisasszonyoknak és Tagart kisasszonynak, akiknek sok tekintelben nagy hátlára vagyunk kötelezve számos irányu jószágukért.

Erre Lewisné asszony fölállott és az ő kedves, egyszerű, de megnyerő szavaival hosszabb beszédben válaszolt. Beszédjének főbb pontjait sikerült lejegyeznünk:

Lewisné asszony a maga és barátja Miss Williams nevében a legmelegebben köszöni az elhangzott szives szavakat. Köszöni mindazt az előzékenységet, amelylyel elhalmozták a Kolozsvárt töltött hét alatt a különböző családoknál. De nagyon érzékenyen köszöni azt a jószágot, amelyet leánya ittléte alatt két éven át tanusítottak iránta.

Tordát meglátogatta és boldog volt, hogy a Dávid Ferenc eredeti nagyszerű képét láthatta a városház termében. Csak azt szerelte volna hogy férje is lássa, mert tudja, hogy nagyon boldog lett volna s gondoskodott volna egy példányról.

Izenetet hozott Brooke kisasszonytól, a British nőkszövetség titkárától, melyben szívére kötötte, hogy a magyar nők szövetsége küldjön képviselőt a párisi nemzetközi vallástügyi kongresszusra.

Dr. Boros kívánságára röviden elmondja, miben áll az ő munkásságuk. Az ő városában és Déli Walesben legelőször alakult meg az unitárius nők szövetsége fiókja. Minden héten egy gyűlést tartanak s legalább három órát tanácskoznak. Eddigi munkájuknak az az eredménye, hogy a templomjuk adósságára szükséges összeget most két éve összegyűjtötték, a múlt évben pedig a templomot megjavíttatták.

A maga munkásságáról is beszámol. Sietve kell hazatérnie, mert vasárnaponként a templomjukban ő az orgonista s már két vasárnap nem teljesítette kötelességét. Vasárnap önként a vasárnapi iskolában egy osztályt ő tanít.

Hétfőn a postai missio gyűlésén kell részt vennie. Ennek az a főadata, hogy a szegényekről s az unitárius irodalom iránt érdeklődőkről gondoskodjanak olvasmánnyal vagy vigasztaló levéllel.

Kezden az ő gyűlése lesz, melyen számolnia kell a gyülekezetnek erről a kirándulásról.

Szerdán a temperance gyűlésén vesz részt, amelynek a tiszta és mérsékletes élet előmozdítása a célja. Van egy Remény-egyesületök, melybe a gyermekeket vonják be s kötelezik, hogy szeszes italt ne igyanak, pénzüket gyűjtsék meg s adják át az ők pénztárukba, ahol kamatozzák s ha önállóak lesznek, vagy szükségbe jutnak, akkor ellátják belőle. Örvend, mert az ők gyermekeik nyerték el az első versenydíjat.

Csütörtökön elnököi az ápolónők gyűlésén. Ez arra alakult, hogy társadalmilag gondoskodjanak a betegek kórházi gyógyításáról, házi ápolásáról. Vannak vállalkozó nők, akik híven eljárnak a házakhoz, s a szükség szerint segélyről gondoskodnak. Nálunk az állam s a megye ritkán állít kórházat. A társadalomra bizza.

Pénteken a sufrágettek, a női szavazatljogért harcolók gyűlésén vesz részt, de biztosítja hallgatóit, hogy nem tartozik az ablaktörők közé.

Szombaton a királyi életmentő csónakszövetségben vesz részt. Ennek titkára. Főadatuk, hogy a tengerparton tartsanak mentőcsónakokat, hogy szükség esetén segílyt nyujtsanak. Van 30 legujabb szerkezetű auto csónakjuk, amelyek úgy vannak szerkesztve, hogy a legnagyobb viharban sem fordulnak föl. Önkéntes adományokból tartják fönn és a tengeren pusztulók özvegyeiről és árváiról is gondoskodnak.

Ujból megköszönte a szives fogadást. Dr. Boros Gy. tolmácsolta a szép beszédet s a jelenlevők lelkesen megéljenezték a kítünő angol nőt.

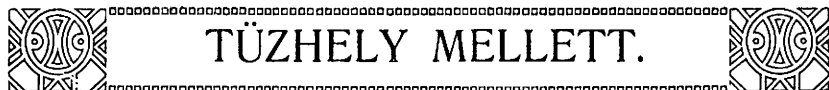
Ezután Boros Irén, Jones Winnie, Lewis Enid és Magyar Györgyike egy szép angol dalt énekeltek két szólamra, nagy tetszéssel.

Ekkor aztán a kolozsvári unitárius egyházközség gyönyörű és nagy értékű urasztali készleteit mutatta be Kelemen Lajos tanár, tolmácsolta angolul Győrfi István lelkész.

Az angolokat különösen meglepte a gazdag gyűjtemény, melyből egy kancsó 1534-ből, egy ezüst tál 1560-ból, több pohár a 17-ik százból való. Meglepő szép him-

zés egész halommal van. Ezekről részletesebb ismertetést fogunk közölni.

A nagy társaság 6 órakor oszlott el. Többen a New-yorkban gyűltek össze búcsúozsonnára. A kedves vendégek ápr. 15-én délben indultak haza jó kívánatainkkal. Az angol leányok még a nyárig itt lesznek, midőn dr. Boros Gy. fogja Párisba vinni a vallásügyi kongresszusra, ugyanakkor megy a Channing House Schoolba Boros Rózsika a jövő tanévre.

Imádság.

*Maradj menedékem, maradj erős váram,
Hogy a küzdelemben megállhassak bátran,
S lelkem a kétségben, ezer vergődésben,
Mindáig feléd nézzen.*

*Add, hogy a szenvedők panaszát megértsem,
Add, hogy a szeretet legyen örök vértem,
Add, hogy szívemnek is minden izzó vágya
Utait szolgálja.*

*Adj erőt akkor is, ha már romba énem,
Az igaznak útját járja minden léptem,
A szent küzdelemben, akkor is ha vesztek,
Ne maradjak veszteg.*

*Ha ellenem önzés, ha úz rosszakarat,
Tudjam, hogy az útam szent nyomodon halad,
Adj erőt akkor is, ha már romba énem,
Diadalt remélnem.*

*A ki mindeneknek az útját megszabod,
Teljék be rajtam is te szent akaratod:
Küzdeni örökké hitben és türesben
Oh adj erőt nékem.*

Miner János.

Székelyföldről.

Baj van a hajdani szép Erdélyországban,
Habár a Talvakban most is vigasság van.
Víg muzsika járja,
Táncra perdül lánya,
Hanem a lány meg a nóta sem a régi...
Ki itt marad pár nap,
Szeme könnybe lábbad,
A régi világot amint keresgéli.

A magyar, a székely nem a határt őrzi,
Hanem hajóra száll sorsával pörölni.
Odakünt már várja
Szemetes ládája
Az idegen földnek, nagy Amérikanak,
S eltemeti mélyre
Bányák lassú mérge,
S a hazai földön övéit — a bánat.

S mégis megy a székely vesztünkre, vesztébe,
Ugarunkba hasít az oláh ekéje...
Hol vagy magyar, hol vagy,
S hol leszel majd — *holnap?*
A fenyveseidet idegen kéz vágja,
A mező virágát,
Kerted tulipánját
Oláh fáta köti lőmött bokrétába.

Hangosak a korcsmák... Hej, ha nem volnának,
Nem vágna a székely mindjárt a világnak...
Békén, esendben élne
Lelke örömére.

Csákó, Darú után vigan szántogatna,
Sok csalóka álmot,
Vesztett boldogságot
Ott künn idegenben, hej, dehogy siratna.

...Baj van a hajdani szép Erdélyországban,
S néma szomorúság a nagy vigasságban.
Cimbalomszó esendül
S mindakét szememből
Kezdenek könnyeim aláfolydogni:
Hogy kell így elesni,
Idegenbe veszni
Tinektek Petőfi délceg katonái...?

Tarcsafalvi Albert.

A magyar földet német eke túrja!

Szántó-velő nép a magyar, a maga tulnyomó részében. Sokat lármáznak miatta, akiknek nem juthatott abból az istenadta rögből, hogy azon élet teremhessen. Agráriusnak, földfalónak, földéhesnek és tudj Isten miféle másnak keresztelik el az irigyek.

De ami áldás fakad abból az anyaföldből, az bizony nem szolgálja a hazát. Ami a termésért befoly, azt felaprózva aprópénzre mind, vagy igen nagy hányada megyen a külföldre még szántó-velő gépek árának fejében is. Limlom, ami a külföldi piac zsibvásárain sem kel el, az mind jó pénzen kerül eladásra boldog Magyarországon. Mi csak a kereskedőnek juttatunk az aratás bőségszarujából ömlő kincsekből, — amely kereskedő elsősorban Ausztriát boldogítja rendelkezéseivel. A magyar mezőgazdasági ipar pang, nem tud lábra állani, mert a magyar gazda, aki elfelejti, hogy híres gazdálkodó, a külföldi gazdasági gépek után kapkod.

Elég, ha beállít hozzá az osztrák vigéc, annak gyönyörűséges orcájáért csak rendel, — mert ne mondja az a kákabélű német, hogy: smucig a magyar.

Azt a drága honfivértől ázott magyar földet, bizony sok német vas túrja. Vannak régi hírű, szolid gépgyáraink, nem kell félni attól, hogy váltóval, ócskavasba való gépekkel rászedik a gazdát és mégis, mint a mezei pocok, úgy elszaporodik nyaranta az országban az osztrák vigéc. A magyar utazó kereskedőt, no hát azt kurtán kidobják, mert magyar és csalni tud.

Pedig édes hazámfiaink, magyar gazdák, rajtatok a sor, hogy az ország el ne pusztuljon. Elfelejtettétek volna Deák Ferenc szavát: «Állítsuk fel házunk küszöbén a vámsorompót, idegen portékat vásárolni, hazánk elleni bűn.» Sok milliót adnak ki évenként a gazdák külföldi gazdasági gépekért, magyar munkásaink meg kivándorolhatnak Amerikába.

Ha mindazoknak foglalkozást, ipari munkát biztosítunk, akik kivándorolni kénytelenek, nem kellene a mezőgazdának termését anyyi kézen keresztül a külföldnek pótom pénzen elvesztegetni. Megenné a sok ipari munkás a leghörségesebb termést is, mert lenne miből jó árat adni érte. Ezt nem fontolják meg a magyar földművelők, noha tudhatják, hogy a hazai földet jobban felaprózni, hogy

jusson minden gyermekünknek elég mivelendő föld, már nem lehet.

Akiknek nem jutott az anyaföldből, annak ipari foglalkozást kell biztosítani.

Fogadják meg a magyar gazdák, hogy: német vas nem turja fel a vérrel szentelt magyar földet.

Magyar Paizs.

M. V. E.

Dávid Ferenc Fiókegylet Kolozson.

Dávid Ferenc halálának utolsó évfordulója napján, 1912 november 17-én, dr. Boros Gy. volt szives egyházközségünkben a D. F. E. célját és munkáját ismertetni. Úgy ezen szivességeért, valamint Márkos Albert gimn. tanár úrnak és Kovács József, az egyházközség volt kántorának szives megjelenésükért igen hálásak vagyunk. A mag, amit akkor közöttünk elhintettek, nem esett rossz talajba. Ugyanis 1912. december hó 22-én összegyűlt híveink megalakították a Kolozsi Dávid Ferenc Fiókegyletet.

Fiókegyletünk ma 20 tagot számlál. Ebből 8 teszi a választmányt. Elnök Kiss Sándorné Papp Erzsébet. Al-elnökök Pálné Kovács Berta és Székely Mihály. Jegyző Pál Mihály. Titkár Kiss Sándor. Pénztárnok Kun János.

Fiókegyletünk minden vasárnap este 6 órakor felolvasó ülést tartott, amelyen eddig a tagok érdeklődése nagyon szép volt.

Egy választmányi tag.

Irodalom.

Unitárius Szószék VIII. 2. sz. értékes pünkösti tartalommal jelent meg. Bölöni V. bevezetésül erőteljes beszédben fejtegeti az «élet a holtakból, melyet a vallásos reményből és testvéri szeretetből kell megszínálni». Ehhez csatlakozik a néhai Raffaj Domokos «Isten hatalma». A természet ébredéséből olvassa ki Vári Albert az áldozó esőtörői nehéz kérdést életünk céljában és hitünk dialáiban látja megoldva. Meg is mutatja a tőle megszokott alapos és meggyőző fordulatokkal. «Fennebb emeli tekintetünket a földi látóhatáron». Simén Domokos, Csifó Sálamon, Németh István szép beszédei és imái a pünköst lelki eledelével táplálnak. Ürmösi Kálmán egy homóliát,

Fazakas Lajos halotti beszédet adnak. Ezek is méltók a nagybecsű füzethez és növelik az Unitárius Szószék folyton növekedő súlyát.

A magyar pap és tanító szociális kötelességei. Irták: dr. Schultz Józsefné és dr. Gidófalvi István. Nagyon életbevágó dolgokkal foglalkozó könyv. Sok tudnivaló, sok lelkesítő, sok hasznos van benne. Alkalmilag még visszatérünk rá. Ára 4 korona. Kiváló figyelmet érdemel.

Két legenda. Szavalkó részére írta: Péterffy Tamás. I. A Rákos legendája. II. A holló fája. Magyar ifjaknak, magyar szívű embereknek vannak írva, magyarosan, szépen. Ára 50 fillér.

A személyiség paedagógiájának alaptényezőiről. Kiss Elek tudori értekezése. Megis kapta érette az egyetemtől ezt a szép címet, melyhez gratulálunk.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A főtisztelendő püspök úr ápr. 24-én Budapestre utazott. Vele mentek főgondnok uraink és a vall. és közokt. miniszter úrnál tisztelkedtek s a Dávid Ferenc Egylet közgyűlésén részt vettek. A főt. úr a budapesti egyházban vizsgálatot tart, a Baldachy gyűlésen is részt vesz s csak május első napjaiban jő haza.

Felügyelő gondnoki beiktatás Székelykeresztúron. Szépen sikerült ünnepély keretében iktatták be Székelykeresztúron április 19-ikén *Szentkirályi* Ferenc újonnan megválasztott gimnáziumi felügyelő gondnokot. A jól fegyelmezett ifjúsági dalkar éneklése után *Br. Daniel* Lajos f. ü. gondnok, orszgy. képviselő mély értelmű szép szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt. Azután *Szentkirályi* Ferenc ny. ezredes, f. ü. gondnok értekezett a testnevelésről kiváló érdekességgel és egészen szakszerűen. Gazdag forrása-

nulmányok eredménye ez a tartalmas értekezés, melynek lényege az, hogy Magyarországon a testnevelés még mindig el van hanyagolva, pedig a testnevelésnek elsőrangú nagy fontossága elvitathatatlan. Kívánja a testnevelés intenzívebbé és szakszerűbbé tételét s megjelöli a módokat is, amelyekkel a cél elérhető lenne. Először *Pap* Mózes igazgató üdvözölte az új felügyelő-gondnokot a gimnázium vezetősége és ifjúsága nevében, rövid, de annál hatásosabb szép beszédben. Majd *Dr. Boros* György egyh. főjegyző tolmácsolta az E. K. Tanács üdvözlését mesteri módon. Mély érzéssel és nagy szeretettel beszélt, de nem is maradt el a hatás, mert beszéd közben is többször helyeselt és éljenzett a hallgatóság. Fokról fokra emelte a figyelmes hallgatóság érzelmét, amíg beszéde egy tapsviharban ért véget. *Lőrinczi* István esperes végül a szé-

kelykeresztúri unitárius egyházkör nevében a tőle megszokott szónoki tartalmas erővel üdvözölte Szentkirályi Ferencet

A vármegyei inelligencia nagyrésze megjelent az ünnepélyen. Ott voltak: Ugron János főispán és neje, Lőrinczy Dénes ny. altábornagy, Sebesi János alispán, Ugron Zoltán orsz. képviselő stb.

A felügyelő-gondnoki beiktató ünnepély alkalmával üdvözlőket küldötték a következők:

1. Sürgönyileg: *Ferencz* József, br. *Petrichevich-Horvát* Kálmán, *Fekete* Gábor, gr. *Haller* János, *László* Domokos, dr. *Ferenczy* Géza és *Végh* Mihály.

2. Levélben: *Imreh* József és *Máthé* György.

Az üdvözlőbeszédék szinte egyértelműen hangsúlyozták, hogy ez a beiktatás a gimnázium életében új kor kezdetét jelenti. Hisszük és kívánjuk is, hogy úgy legyen! *Ni.*

Id. Adám Dénes elhunyt Kolozsvárt április 2-án, élete 82 ik évében. Nyugalomba vonult, mint kir. táblai bírós. Kolozsvárra jött hasonló nevű fiához és régi jóbarátaihoz. Csöndben, megelégedve, békés szívvvel viselte az öregség gyöngeségeit. Jó kedélyét végig megőrizte, emlékeit szőlítgatta vissza a messzi multból, a nemzeti szabadságharc idejéből, Birói pályáján sok elismerés és kitüntetés érte. Egyházunknak lelkes hí tagja volt, egyházunk főtanácsának tagjai. Nagy részvét és méltó elismerés kísérte sirjába.

A keresztúri főgymnásium új épülete immár csakugyan meg lesz. Van rá vállalkozó is. Pályázat útján

öt ajánlat érkezett: Fekete Benjámin Székelyudvarhelyről 412.923 K, Kocsis Lajos és Novoti Aradról 367.456 K, Attl, Deretei és Rác Kolozsvárról 366.951 K, Réhling Alajos Kolozsvárról 535.053 K, Váradi Árpád Marosvásárhelyről 389.884 K összegért ajánlkoztak az összes munkákra. Az E. K. Tanács ápr. 23-án döntött és a legolcsóbb, de teljesen megbízható Attl, Deretei és Rác cégnek adta ki 366.951 K-ért. Az épületet a f. évben fedél alá kell tenni s 1914 júniusára teljesen el kell készíteni.

Nagy élőnye lesz a keresztúri új gymn. épületnek, hogy be lesz kapcsolva a képezdei csatornába, ami az egyháznak 6000 koronába kerül.

Abrudbányai Rediger Béla nyug. tordaaranyosmegyei alispán elhunyt ápr. 20-án Tordán. Az egykor garibaldista vitéz, a kitűnő tisztviselő immár régóta nyugalomban van. Egyházunk főtanácsának régi tagja volt. Rendíthetetlen elvhűség és férfiaság jellemezte egész életében. Legyen nyugalma csendes.

Summerbell amerikai pap meghalt. Akik jelen voltak a Dávid Ferenc ünnepségeken emlékeznek a legöregebb urra, a borotvált arcu, kegyes és kedves tekintetű Summerbellre. Író asztala mellett dolgozás közben elszólította a halál. Hívei és családja, de az unitárius világ is fájó részvéttel gondol a kiválóan lelkes és szabadelvű jó papra!

Szamosi Soós Vilmos ifju afiát újabb kitüntetés érte. Mert kiténtésszámba megy, ha a »Magyar Iparművész« c. első szakfolyóirat valakinek a munkáját közli, A Sz. Soós

V. nyertes soproni érmét kitűnő képen kiadta. Nagy hatást tesz a szemlélőre, mert a műnek mindkét oldala sokat mondó és művészies kivitelű alkotássakkal van elárasztva. Egy másik munkáját — egy kis leány gyönyörű szobrát az Ujidők adta ki. Ezt a szobrot Kolozsvárt jól ismerik, mert egy kolozsvári gyermek fényképe után mintázta és oly kitűnően sikerült, hogy nemcsak a szülők, idegenek is azonnal fölismerték. A még nagyon ifju művész előtt gyönyörű pálya — s hisszük — sok dicsőség áll.

Az angol unitáriusok nagy ünnepre készülnek. Száz éve, hogy az angol törvényhozás eltörölte az unitáriusok üldözését és megégetését szentesítő törvényt. Alig is hihető, hogy olyan közel volnánk még a vallás miatti üldözéshez. Pedig sokkal közelebb eső példát is találhatunk. De az angolok ünnepének mégis meg van a buzdító hatása: balad a világ s a lelkiismeret szabadsága, nemcsak föltámad sirjából, hanem örök életet nyer.

Új örökös alapítók. Id. báró Daniel Gábor tiszt. főgondnok úr is belépett az örökös alapítók közé s elfoglalta a 40-ik helyet. — Özv. dr. Nagy Károlyné úrnő megkezdette az új sorozatot az 50 felé. Most hamarosan az 50 et kell elérnünk, mert ígéretet kaptunk Árkossy Lajos barátunktól, hogy ő lesz az 51-ik. Kérjük azokat a mt. egyháztanácsos fiaikat, akik az őszi fötanácskor ígéretet tettek, sziveskedjenek beváltani ígéretüket. Mi tudjuk, hogy sokan vannak, akik nem fognak elmaradni.

101 tag. Az udvarhelykőri Dávid Ferenc fiók-egylet pénztárnoka Pál Ferenc lelkész ur egyszerre 101 tag díját küldötte be. Némelyek több évre is fizettek. Ez a kimutatás lapunk megelőző számában már megjelent, de jó az ilyen példákat szem előtt tartani, melyik fiókegyletből nem telnék ki ugyanennyi fizető tag. Egyet sem ismerünk oly néptelennek, hogy a 100 tagot ki ne állíthatná, ha a buzgóság tűzét állandóan élesztenék.

A nemzetközi vallásügyi kongresszus Párisban lesz júl. 18 - 22. napjain nagyszabású tárgysorral. Az unitárius egyházak részéről Amerikából 130-an. Angliából is olyan számban lesznek. Hazánkból dr. Boros György egyh. főjegyzőt küldi az E. K. Tanács. A nők szövetségének is lesz képviselője. Akik nyári szünidejüket külföldön akarják tölteni, igen helyesen teszik, ha csatlakoznak. Tagdíj csak 10 frank és azért rendkívüli előnyökben részesül a tag.

A várfalvi Dávid Ferenc Egylet működését a himlőjárvány gátolta, de mégis tartottak 7 összejövetelt 60—100 részvevővel. Az összejöveteleknek a templombajáráásra is kitűnő hatásuk van. Nagy hátrány, hogy nincsen alkalmas helyiségük. A futkározó apostolok ott is megfordultak és kerülgetik a gyengébbeket. Azt hisszük s figyelembe ajánljuk, hogyha Várfaiva, Rákos, Csegez, Sinfalva, Kövend és Bágyon D. F. fiókegyletté tömörülne egyesült erővel sok jót végezhetnének csere útján. A két Torockó, valamint Abrudbánya és Verespatak is egymásra van utalva, s egy D. F.-

Egyetlet mind pompásan megbírnának Torda már is azon az uton van, hogy önállóan szervezkedjék. Mindennek meg van az ideje s mindenre van idő, csak akaró lélek kell hozzá.

A homoródujfalvi ifj. egyesület f. hó 15 én színelőadással egybekötött táncmulatságot rendezett igen szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Előadták az »Ördög mátkája« című népszínművet, mely előadás dicséretére válik az ifjuságnak és az ifjúsági egyesületet vezető derék, munkás tanítónak, Deák Mózesnek.

Szülők figyelmébe ajánljuk az Unitárius Közlöny *cimlapján* keretbe foglalt értesítést.

*** **Aki az »Unitárius Közlönyt«** olvassa, ne sajnálja érette az áldozatot, de a *tartozását* fizesse meg. A D. F. E. némely tagtól csak 5 vagy 6 év múlva kapja meg a tagdíjat. Az Fgyeletnek jobb volna, a tagnak könnyebb, ha évről-ére fizetné.

A háromszéki D. F. főkegyelet május 25-én Bölonben ünnepséget rendez a Nők szövetségével karöltve.

Panasz van az állami tanítók ellen. A panasz abból áll, hogy némelyik állami tanító, aki felekezeténél kántori szolgálatot vállalt, nem szívesen s nem egyháziisan és nemis válláson teljesíti kötelességét. — Ez a vád világért sem illet minden állami tanítót, legfennebb némelyeket, talán egy párat. Hát tudjuk, hogy minden az egyéntől függ, még akkor is, ha sokkal nehezebb a földadat, mint az egyházi szolgálat, de az is igaz, hogy az állami tanítótság mellett a kántorság nagyon szerény munkakörnek tetszhetik. Az is igaz,

hogy a tanítótságra készülés ideje alatt az egyházhhoz simulásra nem sok alkalom kínálkozik, de mégis mi csodálkozunk az olyan művelt emberen, aki önként vállalt heiztébe nem tudja beletalálni magát. Csodálkozunk főképpen azért, mert hiszen első helyen magának szerez kellemetlen órákat s talán egész életét elkescríti az elégedetlenség érzelmeivel, a nyugtalan és nyugtalanító gondolatokkal. Általános igazság, hogy bármely munkát széppé, hasznossá, könyűvé és értékesé tehet maga a munkás.

Üdülőhelyek a Székelyföldön. A marosvásárhelyi „Székely Társaság“ a Székelyföld 23 egészséges, pormentes, kitünő levegővel és vízzel bíró helyén — legtöbnyire híres gyógyfürdők közelébe — nyári üdülőtelepeket szervezett, melyeken tanítók és szegényebb sorsu tisztviselők olcsón juthatnak lakás- és ellátáshoz. Az ezekről szóló tájékoztatást bárkinek díjtalanul küldi meg Szentgyörgyi Dénes a társaság titkára, Mazosvásárhelyt.

Áldozatkészség. Egyik angol unitárius lapban egyszerre két nyugtázást pillantottam meg. Az egyik adakozás egy templomra és mutat 15744 kor. összeget, a másik adakozás a Nemzeti Konferencia alapjára. A harmadik közlemény végösszege 968780 kor. tehát alig hiányzik az egy millió koronából. Az utolsó közlés szerint hármán adtak 100—100 fontot — 2400 kor. A többi kisebb adomány. Ahol akarat van, mód is van.

Rövid hírek. Az amerikai unitáriusok legrégebb lapja a Christian Register az olvasóitól sok levelet kap. Kevés cikke ellen tesznek kifogást, de abban is megoszlanak a vélemények. — Uj doktori diplomát ad Amerika több egyeteme: Közegészségügy doktora címen

(D. P. H.). — Amerikában egy jeles ifjú unitárius lelkész beteg lett s az egyházi lapok gyűjtéséből gyógyította magát. Egy lelkésztestvére és tanára hálás köszönettel jelentik, hogy jobban van és újból munkához fogott.

Egyházi könyvtárak szervezésén fáradoznak a petrozsényi és brassói egyházközségek. A Dávid Ferenc Egylet a rendelkezésére álló kiadványokból megküld egy-egy példányt ingyen vagy nagyon mérsékelt áron. Sajnálattal tapasztaljuk, hogy az Unitárius Közlönyt nem mindenik egyházközség járátja s amelyiknek jár, nem gondozza. Tesztületeknek szivesen kiegészítjük a példányát, ha módunkban áll és kellő időben figyelmeztetnek.

Nálunk. Alvinczy Sándor: Közpisk. reformjavaslatok 10 l. ezt írja: Hivatalos forrásokból megállapítottam, hogy Anglia, Franciaország, Belgium, Hollandia, Poroszország, Ausztria együtvéve 100 év alatt nem ítéltek el lopás, csalás, sikkasztás, zsarolás, megvesztegetés és kötelesegmulasztás miatt annyi köztisztviselőt, mint Magyarországon egyetlen egy évben, 1899-ben.

Szerkesztői üzenetek. *Kereszturi Á—s, B—n és többen.* A Jézus élete c. tan-könyv bírálójáról csak ráfogással lehet azt állítani, hogy a papok ellen s plane az unitárius papok ellen csak egy elítélő szót is mondtak volna. Erre okuk sem volt, sőt alkalmuk sem. Azt mondják, hogy a pap előszóval följejt-

het és megmondhat sok olyan dolgot, amit kis gyermekek tankönyvébe nem kell s nem is lehet beleírni. Különben az egész ügy tisztázódni fog a nyilvánosság előtt. — *Az élet. Gondatlanság, következmény.* Köszönjük a munkás figyelmet, de mindkét tárgyat szivesebben látnók prózában elbeszélve a „Tűzhely mellett“ rovatban.

Ünnepi ajándékkönyvek: „Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután“ színes borítékban, I—VIII. 1—193 l. nagy 8-ad rétt. Tartalma XXIII. cikk. Írták: Szentmártoni Kálmán, Borbély Ferenc, Fekete Gábor, dr. Boros György, dr. Borbély István, Szinte Gábor, Vári Albert, Varga Dénes, Borbély György, dr. Tóth György, Ferencz József, id. Daniel Gábor, Kiss Sándor, Csifó Salamon, Gálfi Lőrinc, dr. Wendt-Gál Kelemen, dr. Carpenter, Pap Mózes, Percelné-Kozma Flóra br. Petrichovich-Horváth Kálmán, Tarcsafalvi Albert (költ.), Ára 3 K. — „Dávid Ferenc életrajza“ írta Pap Domokos. Ára 50 f. Postán küldve 60 fillér. 5 koronaért 10 példányt bérmentve küld az egylet.

Konfirmációra készülő gyermekeinknek szerezzünk egy konfirmációs emlékkönyvet (20 f.) s egy Dávid Ferenc képes életrajzot (50 f.), a kettő postán küldve 80 fillér. Ezt az örömet a legszegényebb ember is megszerezheti gyermekének.

Aki kedveskedni akar gyermekeinek, tanítványainak, barátainak, rendelje meg a »Dávid Ferenc képes életrajzát«. Egy példány ára 50 f., postán küldve 56 f. Tíz példány 5 kor. 20 f., 20 péld. 10 korona.

Aranykönyv.

Kivonat a füzegymati unitárius egyház aranykönyvéből: Gacsári Jánosné véghagyománya 20 K, Kiss Sándor volt lelkész adománya 50 K, ifj. Sári Józsefné adománya 10 K, ifj. Hegedüs Zsigmond véghagyománya 10 K, Erdei Sándor véghagyománya 60 K, id. Hegedüs János véghagyománya 30 K, Huszár Sándor és neje véghagyománya 100 K, Csák János gondnok adománya

1000 K, id. Bálint István adótúlfizetése 5 K 26 fillér, Homoki Emmuska adománya 20 K, Homoki Lajos véghagyománya 50 K, özv. Gyáni Zsigmondné adománya 20 K, ifj. Hegedüs Zsigmond véghagyománya 5 K, id. Bálint István alapítványa 5000 K, összesen 6380 K 26 f, azaz hatezerháromszáznolcvan korona huszonhat fillér.

Midőn a még életben lévő adományozóknak szívből jövő köszönetet mondok, azoknak pedig, akik már elköltöztek, holdog sirontúli életet kívánok, különösen meg kell emlékezni Csák János gondnoknak, id. Bálint István és nejének nagylelkű adományáról, illetőleg alapítványáról, kik különösképpen hozzájárultak egyházközségünk megszilárdításának nemes munkájához. A Mindenható áldja meg nemes jószágukat! Füzesgyarmat, 1913 április 22. *Bárka József*, lelkész.

Adomány. Máthé Mózes, bányabükki bérlő, a homoródujfalvi egyházközség számára 10 kor. 80 fillér összeget adományozott. Ezen nemeslelkű adományért az egyházközség nevében nyilvánosan is köszönetet mond *Beneczédi Pál*, lelkész.

A **várfalvi egyházközség** tagjai áldozatkészségöknek igen szép jelét adták az elmúlt évben. A megkezdett magtár-alapot 862 kor. egészítették ki azzal a kívánsággal, hogy ha a jó Isten nekik is többet ad jövőben, ők is megkétyszerzik az alapot. Ezen kívül más célokra 91 K 93 f. ajándékoztak. Vajha kérésök meghallgatásra találna, hogy az Ur áldásából jutna az ő dicsőségére is.

A **kolozsi unitárius egyházközég** részére az 1912. évben a következő adományok tétettek: Árkosi Benkő Mihály köri felügyelő gondnok a templomi szószékfőbe egy diszes fémkoronát készíttetett 500 kor. értékben. Szentés Sándorné Székely Zsuzsánna egy urasztali ezüstkannát adományozott 25 kor. értékben. Ifj. Kozma Pál a templomi szószéket megfestette 20 korona értékben. — Perselygyűjtés folytán az egyházközség tagjaitól templomi énekeskönyvekre bejött 32 kor. A Dávid Ferenc irodalmi alap ezen célra szintén adományozott 32 koronát. — Urvacsora osztások alkalmával adományoztak: husvétkor kenyeret ifj. Kozma Pál, bort Budai Endre; pünköstkor kenyeret ifj. Kozma Pál, bort Budai Endre; őszi urvacsoraosztáskor: kenyeret Székely László, bort Pál Mihály; karácsonykor: kenyeret ifj. Kozma Pál, bort Székely László. Fogadják a kegyes adományozók e helyen is az egyházközség köszönetét. Kolozs. *Kiss Sándor*, lelkész, *Székely Mihály*, gondnok.

Sz. 207—1913. U. P.

Pályázat lelkészi állásra.

A székelykeresztúri egyházkörben pipei egyházközségünkben ürességben levő lelkészi állásra 137—1913. sz. a. kihirdetett pályázatát megújítom.

Javadalom: kepe 372 kor. értékben, államsegély 1234 kor. 84 fillér, összesen 1606 kor. 84 fillér.

Kellőleg felszerelt pályázati kérvények 1913 május hó 15-ig Lőrinczi István espereshez küldendőek Székelykeresztúrra.

Kolozsvár, 1913 április hó 15-én.

Ferencs József, unitárius püspök.

Az egyesület pénztárába a folyó évi március 20-tól április 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: Gyarmathy Mózes Máramarossziget 909—910-re, Weress Ferenc Felső-ték 913-ra, Marosi József Fadd, Abrudbányai Béláné, Arkossy Lajos, Antónia János, dr. Borbély István, Benkő Mihály, dr. Boros Györgyné, Biró István, Csifó Salamon, Csifó Salamonné, Dávid Albertné, Dengyel Jánosné, dr. Engel Gáborné, dr. Ferenc József, Farkas Vilmos, Fangh Erzsébet, dr. Gál Kelemen, Gothárd Sándor, dr. Gyergyai Árpád, Hadházy Sándor, Haller Rezsóné, Hidegh Mihály, Hidegh Mihályné, Gál Jenő, Gyulay Árpád, dr. Gál Zsigmond, dr. Hintz György, dr. Hintz Györgyné, Hegyi Gyuláné, Incefi Tamás, Keresztély Mózes, Kozma Ferenc, Kovács Gézőné, Kelemen Lajos, özv. Kántor Józsefné, Lakatos Ferenc, Losoncy Albert, dr. Lukácsy József, Lendvay Emil, Macskási Lajosné, Mikó Imre, özv. Mikó Imréné, Müller Gyula, Nalácy Ádám, Nyirő Gézőné, dr. Nyiredi Gézőné, Orbók Ferenc, Pákey Lajos, Pálfi Márton, Pál István, Pál György, Schuster Emil, Szilágyi Józsefné, Somlyai Mihály, Sincky Julia, dr. Szentpéteri Gyuláné, Szász Ferenc, dr. Tóth György, Tóth Birike, Turcsányi Gyula, Ürmössy Tivadar, Ürmössy Károly, Ürmössy Károlyné, dr. Veress Vilmos, dr. Váradi Aurél, Vass Pál, Vári Albert, dr. Benedek Miklósné, dr. Költő Gábor, Lőrincy Dezső, Csikos Imre, Guzner Gyula Kolozsvár 913-ra.

Előfizetői díjat fizettek: Gálfi Tamás Semesnye, Cseh Kálmán Zilah, Ambrus Dezső, dr. Balázs Ferenc, dr. Ferenc Áron, Fazakas Ferenc, Kovács Gábor, Osztián József, dr. Polc Rezső, Szőnyi Gáborné, Ürmössy Jenő, Ürmössy Kálmán Kolozsvár 913-ra.

Alapítói díjban fizettek: Bolár János Budapest 100 koronát, id. Daniel Gábor br. 20 koronát, Sipos József Hátszeg (4 részlet) 10 koronát.

A keresztúrköri fiókegyesület pénztárába, fizettek: Ifjúsági Egyesület Firtosváralja 906—910-re, Ekárt Andor Csehétfalva 913—914-re, Bencédi Ferenc Tarcsafalva 909—912-re.

Az U. K. költségeire ajándékoztak: Gyarmathy Mózes Máramarossziget 2 koronát, Gálffy Gyula 10 koronát. Fogadják az egyesület köszönetét.

Kolozsvár, 1913 április hó 20-án.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Szállodamegnyitás Kolozsvárt !!

Ferenc József nagyszálloda

mult év szept. 1-én

megnyilt

Ferenc József-út 5. és 7. sz. alatt.

*Modern kényelemmel berendezve.
Központimelegvizfűtés. Hideg-meleg
mosdó. Díszesen berendezett társalgó*

Emeletenként fürdőszobákkal ellátva

*Lift. Minden vonagnál a szálloda
autó szalonkocsija a n. é. utazó-
közönség rendelkezésére áll, vala-
mint a kolozsvári Autóbusz Közle-
kedési Társaság kocsijának a szál-
loda előtt rendes megállóhelye, mi-
vel a n. é. közönség igen olcsón be- és
kiutazhat a vasútállomásra.*